

Abonamentul:

»Libertatea« cu adausurile ei
»Foia Interesantă« și »Tovărășia«
pe an 8 cor.; pe 1/2 an 4 cor.
Pentru economi, toate trei foile:
numai 5 cor. pe an!
Pentru România pe an 25 Lei.

LIBERTATEA

Apare în fiecare Sâmbătă.

Insertiuni:

se socotesc după tariful cu
prețuri foarte moderate.
Abonamentele se plătesc înainte.
Manuscripte nu se redau.

Inimile bune — răspund!

— Pe altarul culturii rom. —

„... în această lume totul
este cu puțință prin stăruință
la muncă, prin iubire pentru
ai tăi și ale tale, prin conștiință
a datoriei și cuget
curat.“

(Neamul Românească).

În săptămâna din urmă au trimis
jertfă curată pe altarul culturii nea-
mului, pentru ridicarea gimnaziului
român din Brad, următorii frați conști
de însămnătatea luminării minții și
nobilității inimii:

În 8 Nov. n. s'a ținut în Soharu
(lingă Abrud) cununia candidatului de
preoție Ioan Mateiu din Zdrapți
cu dsoara Aneta Maria Anca,
fca preotului.

Gîndul oaspeților a zburat în
multe regiuni frumoase. Și-au povestit
multe vise, dar' mai frumos decît toate
a fost faptul, că s'au cugetat și la
puterea luminei, culturii.

Preotul Petru Armean din
Ohaba de sub Piatra a rostit cuvinte
frumoase la adresa inimilor bune, cari
închină obolul lor pentru înălțarea
gimnaziului din Brad. Efectul cuvîn-
țelor părintești a fost, că au trimis
îndată la adresa direcțiunii gimnaziale
din buna lor voe următorii:

Ioan Mateiu, mire, din Zdrapți K.	10.—
Aneta Maria Mateiu, mireasă, din Soharu	10.—
Nicolae Cotișel, primar Cher- tege	10.—
Pamfil Plaștea, nun mare, Mihăleni	10.—
Azarie Florea, vnot. Buceș	5.—
Petru Armean, preot, Ohaba	5.—
Ioan Anca, preot, Bucium	5.—
Iulia Plaștea, soție de notar, Mihăleni	5.—
Elena Stroiă, soție de proto- notar, Sibiu	4.—
George Felea, preot, Ciuruleasa	2.—
Basilu Ciura, iurist, Abrud	2.—
Traian Costea, teolog abs. Abrud	2.—
Nicolau Ciura, iurist, Abrud	2.—
Ales. Crișan, măcelar, Abrud	2.—
Ales. Jurca, propr. de mine, Bucium-Poieni	2.—
George Anca, preot, Soharu	2.—
Vdv. Ana Steavu, Buceș	2.—
Vdv. Susana Mateiu, Zdrapți	2.—
Duma Marta, plugar	1.—
Ioan Groza,	1.—

File-ar casa casă, masa masă!

Viața fericită, mulțumită!

Asemenea au incurs dela:
Leontin Micluța, candidat de
preot în Riscuța din pri-
legiul logodnei sale cu
dsoara Agata Toderăș din
Cristior 10.— || Alexa Lupșa, plugar, Runcșor | 3.— |
| Asineta Lupșa, soția lui Alexă, Runcșor | 2.— |
| Dela „Doina“ institut de eco- mii și credit în Cămpeni, cunună eternă pentru feri- cității fondatori și membrii în direcțiune Nicodim Cotișel, fost proprietar în Certeghe și Mihail Gom- boș, proprietar în Vidra de sus, ambii separat | 100.— |

In veci amintirea lor!

Oct. Săbău, paroch în Bozeș	3.—
Georgiu Pop, paroch gr. cat. Geoagiu	5.—
Adam Roșu, cassar de bancă	5.—
Gavril Todica, comptabil	2.—
Vasile Merloș, plugar, Chel- nița (Selagiu)	10.—
Vasile Moșolici, plugar, Chel- nița (Selagiu)	2.—
Ioan Coreu, plugar, Chelnița	2.—
Stefan Fekete,	2.—
Ion Gavriș	2.—
Vasile Măteșan,	1.—
George Măteș,	1.—
Ion Morar,	1.—
Mitru Geție,	1.—
George Fekete,	1.—

Vasile Ungur, plugar, Chelnița (Selagiu)	1.—
Gligore Sav, plugar, Chelnița	1.—
Ion Prunes, ciocănar, Ciclova- Montană	1.20
Nicolae Jurca, plugar, Crăciu- nești	2.—
George Chiril Iacob, plugar, Crăciunești	4.—
Petru Barna I. Mihai, plugar, Crăciunești	2.—
Petru Cosma, plugar, Crăciu- nești	2.—
Ioan Poinari I. Ion, plugar, Crăciunești	1.—
Petru Iacob a Goti, plugar, Crăciunești	1.—
Nicolae Groza, plugar, Cră- ciunești	1.—
Ion Trușăș I. Petru, plugar, Crăciunești	0.80
Petru Junia, plugar, Văli- șoara	1.—
Dumitru Nistor, plugar, Vă- lișoara	1.—

Sporească-Vă Dzeu coroanele și binecuvînteze inimile bune!

Înainte Fraților și Dzeu ne va ajuta!

In aceasta lume totul este cu puțință
prin stăruință și muncă, prin iubire
de ai tăi și ale tale...

Salut Vouă, inimi bune!

T. Liviu.

Quo vadis?

Volnicia germană împre-
surează fără amînare națio-
nalitatea polonă locuitoare
în partea de răsărit a împără-
ției (germane).

Și poporul polon de rînd,
cel apăsător, puțin la număr și
vîndut și de cei de un sînge
cu el, — să luptă cu îndărăt-
nicie vînjoasă pentru cre-
dința lui strămoșească,
pentru limba lui națională
și așteaptă cu nădăjduire si-
gură reînvierea Poloniei!

O arătare minunată să
desfășură naintea ochi-
lor Europei: **Națiunea
germană** cea rîvnitoare după
domnie peste toată lumea:
**să dovedește neputințioa-
să față cu cîteva milioane
de supuși.** Ea vrea să fie
doamnă peste uscat și peste
mări, și nu poate fi doamnă la ea
acasă! Vrea să dicteze (să po-
runcească) celor mai mari po-
poare ale pămîntului, și nu poate
face pe o națiune numai
cît un pumn, să-i pri-
mească voința!

Banii, volnicia, convertirea,
răsplata vînzătorilor și amenin-
țarea celor ce țin cu credință
mai departe, — toate's zadarnice!
Cei prigoniiți sunt gata la ori-
ce, dar' nu să lapădă nici de
credința lor, nici de limba
mamei lor! Și tot sufletul drept
să întoarcă cu toată minia sa
în contra prigonitorilor! Să
întorc în contra lor toate a-
cele popoare, cari înșăși
trăind în libertate, nu au atins
nici-cînd libertatea altora!, și
acelea, cari și ele au suferit
chinurile apăsării și a tirăniei!

Dar' puterea de stat ger-
mană merge nainte pe drumul
său. Că unde va ajunge, nici ea
nu știe!

În veacul al douăze-
cilea, cînd omul, ca ființă,
a ajuns liber, și toate cla-

sele (treptele) de oameni să
străduiesc și ele a ajunge li-
bere, **această domnie a
ferului și a sîngelui, nu
poate să mai dureze
mult!**

Așa-i, iubite cetitor, că cetind a-
ceste cuvinte, ai crezut că de bună
samă noi le-am scris, că inima no-
astră de Români asupriți de un guvern
volnic, duh din duhul celui german,
ne-a dictat aceste frumoase vorbe
pentru împilatul popor polon?

Apoi tare te înșeli. Acestea's cu-
vinte traduse din „Budapesti Hir-
lap“, foaie de-a guvernului unguresc de
acum, cea care e neîntrecută în a
încuraja pe guvernele maghiare de a
fi aspre și neîndurate față de noi
popoarele nemaghiare!

Dar' vezi minunea minunilor. Ce
frumos știu vorbi domnii dela această
foaie, cînd e vorba de popoarele mici
asuprite de cutare popor mare și tare,
— dacă acele popoare nu's din Un-
garia! Cu ce vorbe frumoase și ade-
vărate le știe vărsa credință în viitor
și le asigură că toată asuprirea, nu
va duce la scopolul dorit de asupritorii!

„Națiunea germană (Pangermanii)
cea rîvnitoare la domnie peste toată
lumea să arată neputințioasă
față cu cîteva milioane de supuși...
„Ea vrea să fie doamnă pe uscat
și peste mări: și nu poate fi doamnă
la ea acasă!...“

„Bani, volnicie, amenințări, toate's
zadarnice!...“
„Tot sufletul drept să întoarcă cu
toată minia în contra prigonitorilor!...“
„...Unde va ajunge, nici ea nu
știe!...“

„În veacul al douăzecilea — a-
ceastă domnie a ferului și a sîngelui:
nu poate să mai dureze mult!...“

Credem și noi.

„Actualitate arzătoare“...

Cornul guvernamental, sfătosul „Bu-
dapesti Hirrap“ purcezînd dela discu-
ția de Luni (26 Nov.) din dietă, în
care toată ziua a răsunit vorba tot
despre naționalități și ale lor cereri,
— scrie în fruntea numărului său de
Marți:

„De cînd Românii au părăsit pasi-
vitatea, și de cînd deputații naționaliști
au străbătut în număr mai înșămnat
în dieta țării, de atunci chestia
de naționalități e iarăși tot
la ordinea zilei ca actualitate ar-
zătoare!...“

Și spune că ministrii, îndeosebi
Andrássy ca ministru trebilor din lăun-
tru a țării, își sparg într'una capul
ce să facă cu întrebarea asta atît de
„arzătoare“. Firește, la lucru cuminte,
deocamdată nu ne putem aștepta.
Ei, precum a spus-o Andrássy Luni
în dietă, — altceva nu știu, decît...
biciul și parul asupra „agitatorilor“...

Fie acum și așa. E bine deocam-
dată și atîta, și e vrednicia poporului
român, slovac și sîrb, care vi-a trimis
acolo manunchiul de aprigi depu-
tați, — că azi nu mai ziceți plini
de îngîmfare proastă, că „nici nu
există“ chestia de naționalitate în
această țară, cum spuneți până bine
de curînd, ci recunoașteți că există,
este, și încă ca „cea mai arzătoare“.

Ca mâne va ajuta Dzeu popoarelor
nemaghiare să vă aducă și alte zdra-
vene schimbări de păreri despre ele
și drepturile lor...

N'a fi nimica!

Ministrul de justiție Polonyi a
pregătit un nou plan de lege des-
pre felul cum au să fie judecate
recursurile ce să vor da contra
alegerilor de deputați. Noua lege
să face de probă, numai pe 12
ani. În acest plan nou, sunt însă
ținute și mai departe măsurile
luate contra acelor greșuri ori ne-
legiuiri ce să fac la alegeri în fe-
lul cum ele sunt azi, cu votarea
la un loc al cercului, și cari gre-
șuri n'ar mai putea veni în-
ainte dacă s'ar aduce vo-
tul universal cu votare în co-
mune, precum era vorbă să fie.

Din acest fapt lumea judecă
așa, că ministrul Polonyi
știe, că din votul universal și din
votarea în comune, n'are să se aleagă
nimic! — și de aceea lasă încă
cele măsuri în noua sa lege ce
va suna pe 12 ani înainte.

Din pildele altora.

Brünn, 25 Nov. 1906.

„Lux in tenebris lucet“.

Am ilustrat mai deunăzi cu cîteva
exemple însuflețirea de jertfă a Cehilor
față de școală. Să vă povestesc azi
ceva despre însuflețirea lor față de:

Teatrul național.

Arzînd în anul 1882 în Praga
teatrul național al Cehilor, s'a
apelat la dragostea de neam
și iubirea de jertfă a poporului.

Și ce credeți, cîți ani le-a
trebut pînă să înjghebeze suma
trebuincioasă pentru ridicarea
teatrului național celui nou, de
azi, al lor?

De necrezut! Deja în 4
săptămîni s'a adunat prin
colecte și s'a jertfit de bună
voie suma de 1 milion de zlofi
buni, sunați la țărăbă! Încă în
același an s'a rezidit și s'a des-
chis noul teatru, de zece ori
mai mîndru și mai pompos
de cum a fost!

Asta va să zică însuflețire,
jertfă!

Scene mișcătoare și vred-
nice de toată lauda s'au întîm-
plat cu privilegiul acesta.

Cei bogați au dat bani, iar'
cei mai săraci, care cît și ce
a putut! Au dăruit diferite lu-
cruri, scule, cari vînzîndu-să la
licitație publică s'au prefăcut
în bani.

Babe bătrîne își duceau ro-
chia și cirpa de mătășă și alte
lucruri de cari nu prea aveau
lipsă. Până și servitoarele își
scoteau cerceii din urechi, ine-
lele din degete, își luau măr-
gelele dela gît, singurele po-
doabe ce le aveau, și le dăru-
iau, zicînd:

„Luați-le și astea, n'avem
altceva, dar' ce avem cu drag
vă dăm tot!“

Un servitor bătrîn dela o
bancă, căpătîndu-și plătuța de
30 de zlofi, întreagă-întreguță a
dăruit-o pentru teatrul național!

Damele să întreceau a-și dă-
ruiră auzurile și alte podoabe
și scule scumpe!

La noi oare cîte cinstite ma-
troane române ar fi gata să
urmeze pilda aceasta? Nu trag
la îndoială inima nobilă a fe-
meii române, — dar' — lip-
sește însuflețirea!

„Și la noi să însuflețească
lumea pentru teatrul național,
va zice cutare.

Vai de însuflețirea aceea!
Până acuma, de atîta amar de
vreme, abia am fost în stare a
încărăba un fond, din a cărui
interese pe bună cale nici nu
să pot crește cîțiva actori de
lipsă.

— »Lac să fie, că broaște
să adună«, va zice al doilea.

Adevărat, numai cît pentru
un pretins teatru național, nu
»broaște«, ci actori crescuți
să cer, și aștia nu prea răsar
din pămînt ca ciupercile, ori ca
broaștele după ploaie.

Fie vorba între noi, mai
mult pentru balurile și petre-
cerile arangiate în favorul fon-
dului de teatru și pentru »bos-
stonul« internațional să însu-
flețească lumea la noi, decît
pentru teatrul însuși. Prea
cugetă încă cei mai mulți așa:

»Frate, nefrate, brînza-i pe
bani, — dă-mi să-ți dau«.

Unde e însuflețirea noastră
pe lingă a Cehilor?!

— »Ușor lor, că-s bogați,
au de unde«, va replica al
treilea.

Dar', să mă credeți, săracii
nici pe aicea nu sunt mai bo-
gați decît pe la noi și totuși
jertfesc pentru scopuri mă-
rețe și nobile!

Căci știu, înțeleg cînd și pen-
tru-ce să se însuflețească. Asta e
bogăția neprețuită, pe care,
dureros, noi o avem în măsură
așa de mică!

„Lux in tenebris lucet“,
— așa e, vor zice cu toții, —
lumina în întunec lucește. Și
totuși au fost, sunt și vor mai
fi unii, căci nu-i pădure fără
uscături, cari aprinzînd lumina
ziua în amiaza mare, să vor
întreba mirîndu-să, oare de ce
nu lucește așa ca în întunec?

Pildă: casa națională din Si-
biu, festivitățile inaugurării și
în urmă critica, nemulțumirea
și desiluzia celor mai mulți
poate.

Nu »chichineată« națională
la Sibiu și muzeu pentru pînze.
Veți crede doar' de mătăse?
Aș! mai fine ceva, de — pa-
injini, — a fost cea mai ar-
zătoare trebuință a
noastră?

lată o lumină aprinsă ziua
în amiaza mare!..

Acolo jos în adîncime, acolo
în întunec aruncați schin-
teia, dacă voiți să vedeți
aprinzîndu-să focul dătător de
viață, luminînd groaznica pră-
pastie ce ne desparte, acolo în
mijlocul poporului aruncați lu-
mina, dacă voiți s'o vedeți lu-
minînd în deplina ei strălucire,
dacă voiți să vedeți însuflețirea
pornind în valuri fără margini,
puternică ca uraganul.

Povățuiți poporul și dați-i

mână de ajutor să iasă din întunec, învățați-l să îndrăgească cartea, să porceadă spre lumină, căci numai atunci, când va fi singur în stare să judece, când și pentru-ce să se însuflească, când va ști însuși să prețuiască mărirea idealurilor noastre naționale, numai atunci vom putea fi siguri, că vom fi în stare a duce și noi la îndeplinire fapte mărețe și vrednice de laudă.

Atunci, când valorile însuflețirii pentru tot ce e bun, nobil și sfânt, vor porni din afunzime, răscolind straturile până la suprafață, atunci, când vor răsună câmpiile și vor clocoti văile adânc în creierul munților, cutremurându-să stîncile înfiorate, atunci și numai atunci vom putea privi mai ușurați și fericiți în viitor!

»Opincuța-i talpa țării!«

Școale la popor ar trebui! Asta e cea mai arzătoare trebuință a noastră.

Audeant consules!

Deșteaptă-te Române!

V. V. B.

O ispită.

Brad, în Novembre 1906.

În coloanele foii noastre săptămânale din Orăștie „Libertatea”, să publică într-una contribuțiile binevoitoare, jertfel trimise în scopul întregirii și prosperării gimnaziului nostru român din Brad, a scumpului focal cultural național, fondat din denarii populației sărace, din fostul comitat al Zarandului.

Sunt incredințat că: inimile tuturor Românilor iubitori de cultură, din aceste părți, tresaltă de bucurie văzînd și cetînd că: oamenii săraci, cari au a să lupta cu greutățile traiului vieții, zi de zi grăbesc cu obolul lor, a contribui, spre ajungerea mărețului scop cultural-național român, spre completarea acestui palat al muzelor!

Sunt foarte modeste aceste contribuții, — va trece poate mult timp până să va implini scopul menirei lor, însă purcezînd din inimă curată, dau nădejdea sigură, macar rîndurilor viitoare de urmași, că vor aduce sfîrșitul dorit, roduri îmbelșugate.

Era altcum și timpul suprem ca: acest institut cultural național român situat în centrul a patru comitate, cu o populație aproape curat română, — să facă toți pașii de lipsă spre completarea sa, după o existență de 37 de ani cu 4 clase. Să se înalte la gimnaziu mare cu opt clase, conform statutelor sale, aprobate de înaltul guvern în 14 Iulie 1869 sub nr. 11.387.

Era și timpul suprem zic, ca să se facă ceva în această direcție și să nu mai tot așteptăm timpuri mai bune — după-cum s'a tot zis în decurs de 2—3 decenii, căci nu să poate prevedea, dacă timpurile „mai bune” vin apropiindu-să de noi, ori merg depărtîndu-să.

Să facem totul ce putem din propriile noastre puteri, neașteptînd ajutor străin, și de sigur — deși poate ceva mai tîrziu, vom ajunge scopul dorit!

Voință tare numai și multe lucruri bune să pot îndeplini prin comună, armonică conlucrare!

Pe cînd însă, vedem acest curent îmbucurător care umple de dulci speranțe inimile iubitoare de cultură și progres, — dat ne este a întimpina iarăși o ispită mult ademenitoare.

Actualul guvern reg. u., căruia unui dintre fruntașii corpului didactic îi fac lungi și late elogii, poate din

dragostea ce o are către profesorii dela gimnaziile confesionale, le-a oferit acestora o întregire de salarii, astfel ca profesorii dela gimnaziile confesionale, să fie egal salariați, cu profesorii dela gimnaziile de stat.

Ce va să zică această întregire de salarii, — această congrua, — las să judece tot omul neinteresat și cu nițică pricepere.

Acum profesorii confesionali și paremi-să și susținătorii gimnaziilor confesionale, au fost provocați, a să declara că: primesc această întregire de salarii sau nu?

Nu să știe încă, cari corporațiuni vor rivni la acest ajutor, și cari nu.

Probabil mulți vor zice, de ce să fugim de parale? De ce să nu primim acest ajutor, căci și neamul nostru varsă multe milioane în visteria statului?

Să nădejduim însă, că să vor afla, macar unii, cari își vor zice: „Timeo Danaos et dona ferentes”, și nu vor aștepta această întregire și să vor mulțumi cu salariile ce capătă dela ai lor.

Cum să vor declara corporațiunile în această privință, nu să știe, subscrisul însă constat la acest loc, cumcă: în lungul restimp de 35 de ani, cît am funcționat parte ca profesor, parte ca director, cu un modest salariu de 600—1000 de fl., în mai multe rînduri ni-s'a pus în vedere, ni-s'a imbiat așazicînd, ajutor dela stat, însă eu și întreg corpul profesoral, ne-am declarat mulțumiți, cu modestul salariu ce-l aveam.

Ce vor face profesorii actuali ai gimnaziului nostru, cari de prezent au salarii de cîte 1200 fl., și cuincuenalii, mai și alte venite laterale, să va ști cît mai curînd.

Din parte-mi, constat că „ispită mare este”... și curentul e destul de bolnăvicios: Videant ergo, caveantque consules...

Georgiu Părău,

Director și prof. gimn. în pensie.

Un ridicol — „gură mare“ — Ministrul Andrassy. —

În ședința de Luni a dietei, Andrassy s'a suflinat rău și s'a încrunta urît asupra nemaghiarilor din țara asta! A zis că:

„politica mea de naționalitate e asta: a iubi, a fi drept cu grosul poporului neamurilor nemaghiare, dar' a prigoni cu asprime fără margini pe agitatori (pe „ațîțători“)

Asta va să zică curat războiu de stîrpire a noastră, celor ce ținem a ne lumina poporul prin graiu și prin scris asupra drepturilor lui, și a-l îndemna să nu se lase călcat pe cap de tot trasimpinsul, fără nici o lege. Pe noi ăștia: gazetari, advocați, cărturari dela orase, preoți și alți cărturari dela sate, pe noi pe toți ne înțelege teribilul Andrassy sub numele de „agitatori.“

Numai de noi nu-i place, încolo de poporul nostru i-ar plăcea. Și i-ar plăcea cu atît mai bine, cu cît poporul ar fi mai prost, mai părăsit de noi, ca de povățitorii lui firești, ca să poată el face apoi ce vrea cu acest popor.

Dar' uite noi am mai văzut lauri-bălauri ca dl Andrassy și nu ne-am speriat de ei. Ori doar' „căpraru de panduri“ Bánffy vorbea înai cu crucea în sin ca Andrassy?

Aș. Și vorbea și făcea. La el pumnul ținea locul creierului. Și Andrassy e abia un învățacel de alui Bánffy. De aceea nu privim nici în Andrassy altceva, decît — o gură mare și un ucenic al lui

Bánffy în brutalitate. Va izbi în unul și în altul din noi. Vom suferi pe rînd unii și alții, poate mulți, multe feluri de șicane, — dar' în cauza mare și dreaptă a poporului român, a neamului românesc din această țară, e prea pitic și Andrassy și soții săi, ca să poată lovi hotărîtor și zdrobitor! Această cauză sfîntă, va da chiar cu atît mai înainte, cu cît mai brutal, mai necioplit va lovi pumnul lui Andrassy pe capetele noastre a „agitatorilor“, cari suntem toți cărturarii poporului român!

Dl ministru Andrassy mai curînd să face de ris prin atari vorbe, decît să fie luat în serios. Uite, zău, și o foaie maghiară, ba mai multe, sunt de o părere cu noi. De pildă „Budapesti Naplo“ (27 Nov.), scrie chiar despre acest lucru așa:

„Iubire față de grosul poporului naționalităților! Dar' cum s'ar încrede acest popor în iubirea lui Andrassy — zice foaia maghiară, — cînd politica lui chiar și față cu poporul maghiar, e politica baionetelor?“

„Domnii aceștia vorbesc aici (în dietă) încă tot cu gură mare despre politica de naționalitate, și cer asprime ca în Posen (ca a Prusacilor față de Poloni) asupra Românilor și Slovacilor, — ca și cum chiar 50 de milioane de Unguri ar voi să prefacă în maghiară o mică insulă de limbă colo oare-unde pe Pustă... (o mână de oameni pe pustă)... Asta poate fi bună politică orbilor și surzilor!“...

Așa scrie chiar o foaie maghiară. Iar' noi am spus-o asta demult și de multe-ori.

Zi-le zvîrcoliri de nebuni, și treci înainte pe calea ta de muncă și de întărire în toate, — și-apoi lasă, Române, — morile de vînt, să clămpănească pe de-asupra. Ele-s de vînt, valuri, tu ești stîncă prinsă aci, de două mii de ani, pe care nu valul unui comedieș ca Andrassy va fi în stare să o spele!

Din dietă.

Dela mijlocul săptămîinii trecute, până la mijlocul celei de față, dieta Ungariei a răsunat iarăși de pîșirile hotărîte ale deputaților naționalităților nemaghiare, cari au dat repetite și zilnice atacuri asupra politicii nedrepte a guvernului și a scos pe ministri în linia de foc, făcînd pe ministrul de interne Andrassy, să-și peardă cumpătul și să vie cu amenințări cari de cari mai năzdravene, prorocînd că va trimite un șir întreg de fulgere asupra capilor neamurilor nemaghiare, că va zdrobi chiar legi, cari sunt prielnice neamurilor nemaghiare, că să nu mai fie, și deputații nemaghiari și luptători naționali ai acestor neamuri, să numai aibă nici acest razim în luptele lor!

A fost o puternică ciocnire și scăpărare de arme.

Și bravii deputați nemaghiari, cari au sărit în linia de foc și și-au ciocnit îndrăzneți armele de cele ale taberei guvernului, sunt: bătrînul Mihail Polyt, al Sirbilor fruntaș, apoi Milan Hodja al Slovacilor, iar' dintre români: Dr. St. C. Pop, Dr. Aurel Vlad, Coriolan Brediceanu, Dr. Al. Vajda-Voevod, Vasile Goldiș. — Iată, pe scurt ce s'a petrecut.

Mihail Polyt.

— Ședința din 22 Nov. (Joi). —

M. Polit: On. dietă! De cîte ori trebuie să judec budgetul Ungariei, întotdeauna mă copleșește un simțămînt de jale. Că Ungaria seamănă, în privința stării sale economice și de bani, cu bogatul cel sărac, seamănă cu boierul, care în starea soci-

ală ce are, nu știe să-și prețue venetele. Și-mi aduc aminte de vorbele celui cetățean francez, care văzînd pe un conte ce lux poartă, l'a întrebat: Domnule, ce venit ai dta pe an? Contele a răspuns: — Nu e obiceiul meu să țin samă de așa ceva! (Așa ar trebui să vorbească și Ungaria, de ar întreba-o cineva!)

Nu de mult au fost aici Englezii și au vizitat Budapesta cea frumoasă au vizitat casa dietei. Și ei au întrebat: Cît venit aveți voi pe an?..

Sunt mulți printre noi, cari au fost în Londra și cari au văzut dieta engleză. Ei bine, cea dietă nici pe departe nu este atît de luxoaasă, ca a noastră! (Zgomot în stînga și centru). Întreb acum, ce suntem noi, Ungaria, în asemănare cu Anglia? În Anglia, în Londra, sunt atîta miliardari și milionari, încît ar putea să cumpere Ungaria, și Englezii aceia sunt mai modești decît noi în Ungaria, în biata aceasta de Ungarie! Nu țin corect, On. dietă, ca în centru să fie lux, acolo, unde la margini este sărăcie.

Cifrele grupate de Wekerle sunt prea corect alcătuite, dar' ceea-ce este pe hirtie, nu să potrivește totdeauna cu realitatea. Ungaria nu va putea purta atîtea sarcini, cîte i-să impun din Viena!

Vorbînd de comitate, spune, că în acelea domnesc o ceată de domnișori, o amestecătură de naționalități. O sumă de limiți, ascunși sub masca patriotismului maghiar.

Noi, naționaliștii, nu ne mulțumim cu reforma electorală pentru dietă. Cerem reforma electorală și pentru comitate. Atît dieta, cît și comitatele, trebuie să fie icone credincioase a populației ce le locuiește. Aceasta să poate ajunge numai în cadrul autonomiei comitatelor, cu aducerea votului universal.

M'am bucurat cînd dl ministru de interne a spus că trebuie întărită autonomia comitatelor, dar' m'am mîhnit cînd a zis, că postul de fișpan, deși nu face o ceapă, vrea să-l țină... din cauza naționalităților!

Înainte cu 31 ani, fiind la rînd iarăși legea electorală, am zis în această dietă, că în urma dezvoltării firești, Ungaria ori va fi o Elveție orientală, ori nu va fi! Am zis, că trebuie ținută autonomia străveche a comitatelor, pe bază democratică (cu drepturi largi poporului).

Guvernul de azi, ca și guvernele de mai înainte, sunt în mare greșală, dacă cred, că cu naționalitățile vor isprăvi așa ușor. Naționalitățile reprezintă în Ungaria principiile democrației (a mișcării de a ridica poporul în drepturile sale la putere mare!) și naționalitățile sprijinesc tot ce este în Ungaria democratic. Am văzut-o aceasta în privința partidului social-democrat, am văzut-o nu demult în Pojon, unde socialiștii au demonstrat în procesul Juriga în favorul naționalităților; am văzut-o în Budapesta, unde Grossmann și-a desfășurat ideile și a luat poziție pentru naționalitate.

Ugron Gabor: Nu pentru cloțani a ocupat Arpad patria această!

Polyt: Nu e mai bine, ca ori-care cetățean, ori în ce limbă ar vorbi el, să fie numai bun patriot și fiu credincios al patriei? În Ungaria, firește, să poate avea o națiune politică unită, dar' a să crea o națiune unitară ca neam, — nu să poată, aceasta este contra naturii, n'a fost nici-odată și nici nu va fi! (Mișcare).

Dl ministru-președinte a zis odată că nu cunoaște programul naționalităților, prin urmare nu-i poate recunoaște ca partid...

Nu să poate, zice că n'avem program. Au Sărbii program deosebit, au Românii, au Slovacii, și au naționalitățile la oaltă pe cel dela 1868 și 1895... Toate naționalitățile laolaltă au programul autonomiei naționale pe baza democrației.

— Ședința din 23 Nov. —

A vorbit întîi Vázsonyi, un fost democrat, (înțelege om cu aplicări spre popor, și care toate lucrurile le pornește după-cum ar fi pe placul judecății poporului), dar' acum a dat în coate cu domnii, vorbește ca ori-care nemeș și grof îngîmfat, uitîndu-și de adevărul glas al poporului. El să zvîrcole să arate că cel ce e naționalist ca Polyt și soții, nu poate

fi și „democrat“, că astea-s două lucruri contrare (poate în capul lui Vázsonyi!) El e contra unei mergeri a democrațiilor mână în mână cu naționalitățile!

Milan Hodja.

Dep. Milan Hodja spune, că deputații naționaliști sunt democrați (ținînd samă de gustul și dorințele poporului), nu din speculă de neam, ci așa cerînd binele țării! Vázsonyi nu mai e democrat. A fost! Dar' a făcut de ris democrația!..

Vázsonyi protestează în contra acestei învinuirii.

Mil. Hodja ia de nou cuvînt și răspunde lui Vázsonyi între altele așa:

Democrația azi e ca sarea. Sunt mai multe feluri de sare; un fel este mîncat de oameni, iar' altfel o lînge vita. Vázsonyi greșește, dacă crede, și crezînd propovăduiește, că deputații naționaliști sunt democrați numai „din interese de partid“ și naționaliste, și că ei numai pentru aceste interese ar dori introducerea votului universal. Nu. Ci pentru-că binele a toată țara o cere, sunt naționaliștii democrați, și de aceea cer dinșii vot universal. Pentru-că sunt de credință, că democrația este singura bază, pe care democrații și naționaliștii să pot întîlni. Aceasta este baza singură, pe care poate sta o rîcine, fără deosebire de naționalitate!

Lupta naționalităților s'a democratizat, pentru-că atît Slovacii, cît și Românii și celelalte naționalități, ba și Maghiarii, să află față în față cu un dușman al tuturor: dușmanul pe teren politic și economic (Zgomot). Dacă Vázsonyi spune, că nu dorește alianță cu noi, fie dinainte sigur, că nici noi nu dorim nici o alianță cu dînsul!

Dr. St. C. Popp.

Trecîndu-să la dezbateră cheltuelor pentru dietă, dl deputat Dr. Ștefan Popp, propune ștergerea plății vicepreședinților dietei.

Min. președ. Wekerle: Nu crede c'ar fi bine ca plățile vicepreședinților să fie șterse, chiar între împrejurările de acum...

Plata să votează fără schimbarea cerută de dl Popp.

Dr. A. Vlad.

La plata penziunilor, dl deputat Dr. Aurel Vlad combate suma de 2 milioane și jumătate, cu care să ridică anul viitor suma penziunilor. Nu aprobă penzionările cele multe și de aceea face propunere, ca ministeriul să aducă fără amînare un plan de lege pentru ștergerea penziunilor ministrilor și fișpanilor!

Wekerle să luptă vitejește pentru pungă! Zice că nu poate primi părerea dlui deputat Vlad. Penziunile ministrilor sunt îndreptățite, pentru-că dacă cineva primește să fie ministru, trebuie să-și lapede toate posturile de mai înainte, iar' dacă ministerul cade, nu să poate cere, să nu i-să dea nici un fel de penziune!..

Propunerea dlui deputat Vlad să respinge...

— Ședința din 24 Nov. (Simbătă). —

S'a urmat desbaterea asupra singuraticelor părți ale budgetului. La cererile de cheltueli a ministeriului de interne, a luat cuvînt

Cor. Brediceanu.

Deput. Coriolan Brediceanu, dar' abia și-a deschis gura și a vorbit cîteva cuvinte despre așteptările poporului român, îndată au sărit asupra lui doi „urieși“ unguri, Olay și Fabri, zbirîndu-i în vorbire unul că „Românii să se facă Unguri“ (dacă vreau să li-să îplinească cererile), altul că „să fie buni patrioți!“

Dl C. Brediceanu le-a spus îndată, că dsa în 33 ani de lucrare publică, n'a ajuns nici-odată în ciocnire cu legile și nu primește lecții de „patriotism“ dela nimenea! Dar' arată mai multe cazuri de nedreptăți a limbei naționalităților și de prigoniri ale așezămintelor culturale. Nici măcar o societate de înmormîntare nu ni-să lasă dacă are caracter națio-

NOUTĂȚI

Ministrul Andrássy.

În mijlocul gălăgiei să ridică ministrul de interne *Andrássy* și, amestec de dezbateri atit de națională ce s'a făcut azi toată ziua, începe a vorbi plin de trufie proastă, spunând, că nu-i drept că vreau să maghiarizeze, căci nu s'a poate lua limba la milioane de oameni! Eu unul cer — zice, — ca slujbașii să nu facă deosebire între neam și neam în slujba lor, ba aș dori, ca ei să știe limba poporului, dar' da, să facă deosebire între cetățenii credincioși și între „agitatori”! Față cu acești din urmă să fie aspri, căci sunt ucigașii patriei! (???)

Ceea-ce fac deputații naționaliști aici în dietă, este un păcat în contra statului, ba și contra neamului lor propriu! Ei trezesc neîncrederea noastră în neamurile lor și întărită furia ungurească! Ei ne vor face ca în *curind să ștergem legea de naționalități!* Nu tăgăduiesc ce voesc: Politica mea de naționalitate va fi: voi iubii grosul poporului naționalităților, dar' voiu porni lupta cea mai aprigă și voiu prigoni în chipul cel mai neîndurat pe agitatori! (Teremtette!)

— Ședința dela 27 Nov. (Marți). —

Vasile Goldiș ia cuvînt pentru a îndrepta greșala de limbă de ieri. A voit să zică: „La ei în România”, nu „la noi”. (Voci: Te credem! te credem!)

Să dezbate la buget partea despre paza sănătății în țară. Deput. *Eber Anton* spune că cu paza sănătății stăm ca în Asia. Sunt vre-o 900 comune în cari nu-i nici urmă de medic. Și caii dela honvezi sunt mai bine păziți, că-i vizitează macar odată pe un doftorul lor, dar' printre oamnenii din aceste sate, nu trece vizită de doctor!

Di *Dr. Vajda*, ca medic, vorbește frumos și cu cunoștință de cauză, cerind a să pune altă grijă pe sănătatea țării. Să se iee cheltueli la buget, macar cit pentru — o casarmă, că pentru casarma din Brașov vede în buget 300.000!

Face propunere pentru regularea plății medicilor, dîndu-li-să apoi și îndatoriri mai mari.

Ministrul *Andrássy* recunoaște de drept ce se spuse de *Vajda*, și zice, că va și aduce o lege nouă în înțelesul propunerii lui.

Prin atîta foc încrucișat și furios au trecut zilele astea deputații noștri. — Despre de atunci încoace, în numărul viitor.

HYGIENA

Paza sănătății.

Ce să mănince cei cari pătinesc de reumatism?

Toti medicii sunt de părere, că cei cari suferă de reumatism (sporc, durere pe oase) să mînce cit să poate de puțină carne.

Un medic englez merge mai departe și cere ca reumaticii să nu mănince decît legume verzi. Și le-a fcut următoarea listă de bucate:

La oarele 8 dimineața, reumaticul să mănince o bucată de pâne cam de 150—160 grame ge grea; tot cam pe atîtea fructe, și un păhar de lapte ori cafea, fără zahăr, sau un păhar de limonadă.

Pe la prînz: ceva mai multă pâne, cam 250—300 grame, tot pe atîtea fructe sau legume și un păhar de limonadă, iar' de seară, să mănince ca și dimineața.

Legumele recomandate de Englez ar fi: lăptuca, ridichi, castraveți, pătlăgele, sparanghel, țelină, ceapă.

Părerea noastră este, că acest recept de tot fără carne o fi bun în timpul cînd are dureri mai mari, dar' nu reumaticului care muncește. Acesta nu să va sătura cu aceste mîncări.

Ci noi zicem: un reumatic poate să mănince toate, ca și un om sănătos. Numai carne să mănince cit să poate mai puțin! În schimb să bea apă și să facă mișcare cit să poate de multă, cînd e sănătos, adecă cînd nu-l chină durerile.

(După „Sănătatea”)

Un proces renunit. Un proces mare, cum rar să dă, e în pertractare în săptămîna asta înaintea tribunalului din Rosenberg (Rozahegy): 16 Slovaci în frunte cu preotul *Hlinka*, stau pe banca acuzaților, pentru vina de a fi atîțat pe alegătorii Slovaci contra Ungurilor în preajma alegerilor de deputat! Sunt peste 50 de martori. Pertractarea a început Luni în săptămîna asta, și până azi Vineri, cînd încheem foaia, nu-s încă ascultați nici jumătate din martori. Să va urma cu pertractarea și săptămîna viitoare.

Interesant în proces e, că acuzații cari stau de altfel închiși de prin *Maiu* până azi, — și-au luat de apărători și 2 Români, pe distinșii avocați și deputați *Dr. A. Vlad* și *Coriolan Bredicean*. Așa că fiind procesul politic, să se scoată la iveală și legătura politică dintre Români și Slovaci prin apărarea naționaliștilor Slovaci de către avocați Români.

Teatrul Bărsan a avut la Hunedoara reușită frumoasă. Reprezentația a fost desăvirșită. Public destul, după-cum a fost timpul rău. Succesul material foarte mulțumitor pentru artiști.

Acum merge la Oravița. Să întoarcă apoi la *Hațeg*.

Volnicia inspectorului școlar. La sfîrșitul ședinței din 24 Nov. ministrul *Apponyi* răspunde la interpeleția cunoscută a dlui *Dr. Vlad* în privința ordinului inspectorului școlar din comitatul *Henedoarei*.

Apponyi zice, că ordinul din chestiune în urma unei greșeli la *transcriere* pare a cere ca în școlalele comunale toate obiectele să se învețe ungurește. Dacă admitem greșala, atunci ordinul nu are nimic nelegiuit.

E dovedit dar' prin chiar răspunsul ministrului, că inspectorul nostru de școale prin acea poruncă a sa a călcat legea și a trecut peste dreptul său!

Femeile engleze, cer drept de alegere și ele! Țin adunări mari și în acelea hotărăsc: să lupte din răsuputeri până ce nu — vine un șoarec pe sub masă, pardon!, până ce vor căpăta și ele drepturi de-opotrivă cu bărbații. După aceea plata de-opotrivă cu bărbații pentru lucrurile lor.

Greva dela Petroșeni. 80 de lucrători dela minele de cărbuni din *Petroșeni* au fost trași în judecată de tribunalul din *Deva*, ca răzvrățitori în greva de astă-vară.

Aviz! „Reuniunea română de cîntări” își începe *Sîmbătă* în 1.XII. la orele 8 seara *probele*. Membrii vechi, precum și doritorii de a să înscrie ca membri, sunt poftiți a să prezenta în ziua și ora numită în *Casina română*.

Or a știe la 29.XI. 1906.

Prezidiul reun.

Teatrul meseriașilor rom. din Orăștie. *Sîmbătă*, în 24 Noemvrie n. s'a dat de cătră meseriașii noștri din Orăștie o nouă reprezentație teatrală, predată de dnii: *Nicolae Opreșiu*, *Ladislau Roșca*, *Nicolae Țipan* și *Petru Timpa*, și de cătră dșoarele: *Mărioara Lupan* și *Ioana Bogdănescu*.

Meseriașii români s'au arătat și de data asta destul de bravi și de deștepti ca să se arate înaintea publicului din Orăștie și jur, căci sunt încă în stare a preda și ei, pe lingă obo-seala muncii de toate zilele, și cite o reprezentație teatrală bine reușită. atît moralicește cit și materialicește, și ca să-și mai facă și ei cite o seară plăcută de petrecere, unde să-și mai uite năcăzurile și greutățile vieții.

S'a jucat frumoasa piesă teatrală „*Cărăbușul*”, vodevil în 2 acte. Frumos a jucat di *Nicolae Opreșiu*, în rolul de lăncu *Babuchin*, negustor de ceaiu, tot asemenea de bine a jucat și di *Ladislau Roșca*, în rolurile de *Costică Vrabie*, secretarul lui *Babuchin*, și *Leonid Romanino*, francez bulevardier, iar' dintre dșoare bine și frumos și-a predat rolul principal, dșoara *Ioana Bogdănescu*, în rolul de *Eugenia*, fiica bancherului *Nicolae Ursachi*, tot asemenea și dșora *M. Lupan*, precum și dnii *N. Țipan*, ca *N. Ursachi*, bancher, și di *Petru Timpa*.

Laudă și mulțumită li-să aduce și pe calea aceasta din partea comitetului *Reuniunii* și totodată cu drag mul-

tumeștin și dlui președinte a *Reuniunii*, *Constantin Baicu*, sub a cărui conducere s'a predat și acest teatru, și il roagă ca și în viitor să binevoiască a sta în ajutorul *Reuniunii* mes. rom. și a lua parte la instruarea lor, pentru a putea da din cînd în cînd cite o atare reprezentație. Sarcina de sufler o a îndeplinit tînărul *Petru Grozav*, pentru-ce i-să aduce mulțumită. *Viligă*.

Nu mai avem *Calendar*. „*Călin-darul Național*” a trecut tot. Abia mai putem trimite celor ce au trimis banii până acum. La cereri nouă nu mai putem trimite.

Cei-ce mai au neîndute, să le trimiță îndată napoi. Dela 5 Dec. încolo, nu-l mai luăm napoi!

Vezuv-ul neliniștit. Groaznica gură de foc a pămîntului, vulcanul „*Vezuv*” din *Italia*, s'a cutremurat zilele astea din nou și atunci s'a surpat o grămadă mare din tînărul despre miază-noapte a guriu lui uriaș, prăbușindu-să cu zgomot în adîncimea groaznicei căldări. Să vede că sub acea parte era, prin ferberea lui, mîncat pămîntul, și acum s'a rupt și pătura de-asupra, dela gură. Un sul uriaș de fum și zgură s'a înălțat după cădere.

„*Căpitanul*” din *Köpenick*, va fi judecat zilele astea. Este acuzat pentru falsificare de documente, pentru purtarea pe nedrept a uniformei militare, și pentru călcarea libertății personale a altora (a primarului și cassarului ce s'au lăsat închiși), *Voigt* a spus că el n'a plecat la *Köpenick* cu gînd să jefuiască și numai atunci s'a hotărît să jefuiască, cînd a văzut, că împrejurările spre acest scop sunt foarte prielnice (oamenii-s tare proști)...

REVISTA PRESEI

Ce scriu foile?

„GAZETA TRANSILVANIEI”

din *Brașov*, vorbind despre izbucnirea lui *Andrássy* în dietă (de care scriem și noi la alt loc), să întreabă ce avem noi să facem în fața aceluia cuvînt trufaș trimis nouă, să plîngem sau să rîdem de el și de foile maghiare ce să bucură așa de tare de niște vorbe umflate? Și spune: „Credem că nu ne rămîne decît să rîdem cu hohot văzîndu-i cum iubilează, ca și cînd ar fi descoperit o a doua *Americă*...”

„TRIBUNA”

din *Arad* numește „nerușinare la culme” izbucnirea „contelui negru” (fekete grof) cum il numise di *Dr. Vlad* pe *Andrássy*, — pentru-că a pășit așa de atacator asupra Românilor, cînd un deputat național cerea numai cinstirea legilor ce sunt, față cu poporul român.

„BUDAPESTI NAPLO”

scriind despre stările nouă venite asupra țării prin noua stăpînire koșuthistă, zice printre altele:

„Înălțimile (nivourile) vieții noastre politice, nici-odată n'au fost din cale-afară nalte, dar' așa joase ca azi încă n'au fost nici-cînd. De multe a fost țara cîrmuită de puțină înțelepciune, dar' de așa puțină, încă nici-odată!..”

„REVISTA POLITICĂ LITERARĂ”

din *Blaj*, are în numărul din urmă (pe *Noemvrie*) mulți articlii bine îngrijii și politici și literari și poezii. În frunte are un articol de di *Dr. A. Bunea*, despre aceea, că „De ce să duc Români în *Americă*?” Di *Dr. Bunea* află pricina în starea politică, socială și economică a țării peste tot, dar' îndeosebi la Români, află că și camelele băncilor împing pe oameni la *America*.

Această vorbă însă își are răspunsul în același număr, pe fața din urmă, dat de di *Iuniu Brut Hodoș*, directorul băncii „*Patria*” din *Blaj*, care e de părere, că nu băncile împing pe Români în *America*, ci îi atrage cîștigul ce pot face acolo! Și di *Hodoș* susține, că „mergerea Românilor în *America* nici nu e și nu poate să fie spre ruina neamului...” Români fac aici datorie, de silă, merg în *America* și își plătesc în scurt timp datoria. Dovedește cu pilde. Și închee cu aceea, că de va arăta di *Dr. Bunea* un singur Român fugit în *America* pentru-că l'au ruinat camelele băncilor române, dsa dă bani de drum la

încă 2 Români ce voesc să meargă, — de-unde nu, di *Dr. Bunea* s'a fie silit a scrie pentru „*Revista Pol. și Lit.*” de fiecare număr cite un articol.

„AZ UJSÁG”

ziar mare și bine îngrijit, din *Pesta*, scrie vorbind despre lucrurile din dietă:

În dietă să dezbate mai departe bugetul. Firește iarăși, ca tot mereu, și la poziții mai mici, să face discuție asupra — naționalităților! Căci acesta e singurul teritor pe care pot umbra lela „părinții patriei”. În treaba cu naționalitățile, fiecare își poate avea părerea lui; cu deputații naționalităților fiecare poate fi grobian (*grosolan*) cit îl place, și pe teritorul de vînat al naționalităților, fiecare poate ajunge mare-mare patriot! Muștele sar pe zahăr. Sunt flămînzi de discuție pe naționalități cei-ce doresc a să validita (a să ridică).

„Că ce aduce țării această discuție proastă și nu la locul ei, — asta nu să întreabă nimenea.

„UNIREA”

din *Blaj* își descrie istoria proceselor pentru care a fost osîndit redactorul ei, di *A. C. Domșa*. Spune că di *Dr. Iuliu Maniu*, deputat național, a apărât pe redactorul acuzat în chip așa de frumos și cu știință, încit însuși președintele tribunalului osînditor, a mers și a felicitat pe deputatul român pentru strălucita apărare! Dar' de pedepsit tot a pedepsit pe cel căzut pe mîna lor. *Unirea* spune că n'a rivnit după gloria proceselor (dar' cine păcate rîvnește și le dorește? *Pustia*! *R. Lib.*) și a ajuns totuși în șirul celor ce sufăr pentru neam! *Voia* lui *Dzeu* să vede că a fost așa.

„Ne supunem cu răbdare — închee ziarul din *Blaj*, — dar' nu schimbăm nimic din aceea ce încălzește inima și însuflețește mintea noastră!”

Mai încolo aduce raport pe larg despre decursul *Sinodului* arhiepiscopesc gr. cat. conchemat la *Blaj* și condus de *I. P. S. S. Metropolitanul Mihali*.

„REVISTA ECONOMICĂ”

din *Sibiu* (foaia băncilor noastre) are urmarea discuției despre marea temă „*Chestiunea economică română*” și răsunetele ce a stîrnit punerea acestei discuțiuni. În numărul mai nou, di *I. Vătășan* bănuie un articol scris pe această temă, ca fiind nefavorabil „*Albinei*”, la ce i-să dă un temeinic răspuns de di *I. I. L.* autorul articolului împincinat, ce risipește ori-ce bănuială a dlui *V.* și arată cum tocmai înspre „*Albina*” să îndreptează toate năzuințele și planurile de întărire economică a tuturor celor ce să gîndesc la o înălțare a puterilor economice financiare române dela noi.

„POPORUL ROMÂN”

din *Pesta*, dînd știre că „*Ilustritatea* Sa di *C. Burdia*” (cum îi zice) și soții au să facă gimnaziu unguresc în *Caransebeș*, primește știrea cu cuvintele (vezi numărul dela 9/22 c.)

„O veste mai îmbucurătoare nici că să putea să ne sosească din tînutul grănițeresc...”

Nu dară. Dacă venea bunăoară vestea, că cu acei bani românești să face un gimnaziu românesc, ori cel puțin cu profesori Români — asta pentru politici dela „*Poporul Român*” nici nu putea fi veste mai bună!

FELURIMI

Mamă, ce-și fură copilul propriu.

Poliția din *Viena* a dat poruncă să fie prinsă și arestată ori-unde ar fi găsită, femeea *Kolinger Emma*, de 27 ani, care s'a despărțit de soțul său *Rudolf Berger*, deputat în dieta *Austriei*. Crima ce a săvîrșit tînăra femeie, e, că a luat la sine fără știrea bărbatului, pe fiul său mititel *Fridric*, pe care judecătoria îl dase bărbatului. E pomnită cercetare contra ei pentru — furt de copil! Că și-a furat copilul propriu, pe dulcele său fiu, fără de care nu putea trăi!

O înșelăciune a unui Ungur la Berlin.

Un ziar din *Berlin* scrie următoarele: Intr'o ospătărie de aici în care publicul e servit de femeii (în loc de chelneri bărbați) umbra și un croitor ungur *G. Tullinei*, care e om frumos

altfel și plăcut — femeilor. El a știut sucul capul nu numai la fetele ce serveau oaspeții în loc de chelneri, ci și pe stăpina crișmăriță a nărozit'o de-abinele. Într'o zi crișmarul merge să reguleze ceva moștenire în alt oraș și să-și scoată cele vre o 4000 marce de acolo. În vremea asta ungurașul să înțelege cu femeia, că să-și șterpelească vre-o 2—3000 mărci și să i-le dea, că el va lua 2 bilete la America și s'or cam mai șterge amindoi, și-apoi of, of, ce mai trau o să trăiască acolo, tot în dragostă și 'n fericire. Muerea cu păr lung să invol. Ea luă vr'o 2500 mărci (cam 3000 coroane) din banii ce-i adusesese bărbatul, și-i dea drăguțului ungur.

Acesta luă banii și-i spuse că el mâne merge să cumpere biletele de tren și de corabie, și ea să vie poimâne dimineață, când or fi toate gata, și pe aci le-a fi drumul! Ca mâne bietul crișmar află de lipsa banilor. Să năcăji, să cătrăni, dar nimic nu folosi. A doua zi, iacă altă bucurie: și nevastei numai culcușul cald i-a mai rămas, ea — a zburat, ca o turturică amorezată, după turturoiul ungur... lă-sînd soțului ei o scrisoare în care îi spune, că nu mai poate trăi fără ochii cei frumoși a ungurului... Dar' a treia zi, iacă a treia minune: amorezată crișmăriță vine napoi la bărbat cu ochi, plîși și zmulgându-și părul de durere: că pe iubitul nu l'a mai găsit el a știut drumul la America și fără ea... Și-i spusă bărbatului din fir în păr totul...

Acum poliția a luat lucrul a mână, și a dat scrisori și pecete în toate părțile după mișelul cu ochi frumoși. În hîrțile poliției e scris cum e omul: nalt de 172 centimetri, mustață neagră scurtă și împungace, și ca sămna de recunoaștere: îi lipsește o parte de de-asupra din urechea dreaptă: e partea pe care i-a sfîrțicat'o cu dinții acum cîțiva ani o altă «iubită» a lui, cu care s'a purtat tot așa de bine...

Citâ carne de cal să mănecă în Pesta? În 30 Septembrie ăst-an, s'a împlinit anul de cînd li-s'a îngăduit măcelarilor din Pesta ca să taie și carne de cal, iar virșlarilor ca să facă din ea virșle și cîrnați. De-atunci în fiecare lună, în Pesta s'a tăiat tot mai multă carne de cal, că oamenii, de silă ca de voe bună, o mănecă bucuros. Iată aci sporiul în tăiatul cărnii de cal: În Octombrie anul trecut s'au tăiat 222 cai, în Noembrie 276, în Decembrie 341, în Ianuarie (ăst-an) 425, în Februarie 464 și în Martie 496 de cai. De tot s'au tăiat în 1905 — în vreme de 3 luni — 825 de cai, cari lăolaltă au avut o greutate de 340 mii 40 kilograme, iar' în 1906, până în sfîrșitul lui Martie s'au tăiat — deci de tot în 3 luni — 1338 de cai. Iar' în aceste 6 luni s'au tăiat în Pesta 2163 de cai.

Frumos geșeft! Să vede că și aci dăm — tot înainte, că-i mare doamnă — sărăcia și lipsa, ba'o focu! În un număr mai de nainte al »Foi Interesante«, am dat și chipul unei măcelării de acestea de cai, din Pesta.

»AURORA«
inst. de cred. și econ., soc. pe acții
în Baia-mare (Nagy-Bánya)

CONCURS.

Institutul de credit și economii »Aurora« în Baia-mare (N.-Bánya), escrie concurs pentru ocuparea unui post de contabil cu termen până în 5 Decembrie n. 1906, și în anul prim cu salariu începător de 1200 cor.

Reflecții la acest post au să dovedească, că au absolvat școala comercială cu examen de

maturitate și că au praxă în afacerile de bancă.

Aceia, cari posed și limba germană sunt preferiți.

După un an de probă nou alesul, eventual va fi declarat de funcționar definitiv.

Postul va trebui ocupat cu 1 Ianuarie n. 1907. Să susține însă dreptul, că direcțiunea să pretindă ocuparea postului mai timpuriu sau mai târziu.

Baia-mare (N.-Bánya), la 20 Noembrie 1906.

Diracțiunea.

Caut loc de negoț

în vre.o comună romînească. Ceide au casă la loc potrivit și mai cles care au și licență pe casa autare, să binevoiască a-mi da ce știre pentru a căuta să ne înțelegem.

Damian Foltean,

2—3 Alba-Iulia (Gyulafehervár).

O casă

potrivită pentru prăvălie
ori crișmă

Licența o are.

constatătoare din 6 chilii,
cugnă, cămară, pivniță,
sopru, curte, grădină

e de închiriat

dela 24 April 1907, în o
stradă bine cercetată în
Orăștie.

Informații la administrația foii.

ANUNȚ.

Un om credincios și harnic,
caută loc de servitor
la vre-o bancă, ori altă cancelarie.
Cetește și scrie. Cei-ce ar dori
să-l aplice, să ceară la administrația foii noastre adresa dînsului.

CASĂ DE VÎNZARE

sau

de închiriat

Casa din strada Castăului Nr. 17-a, constatătoare din 3 odăi, cugnă, cămară, pivniță, șopru și grădină mare, e de vînzare din mină liberă sau de închiriat pe mai mulți ani!

Informații mai de-aproape dă administrația acestei foi.

Ocaziune de cumpărare!

Un clavier bine îngrijit

ARIPA-POKORNY
e de vînzare imediată!

La plată de-odată: Prețul 550 cor.

La plata de jumătate cor. 600, din cari cealaltă jumătate în 3 rate de pătăr de an, à 100 cor.

Clavirul poate fi văzut și probat la dna vād. Gohn, în piața mare din Orăștie, de unde pe lingă chitanța dela proprietară, despre plățirea prețului, poate fi dus.

Plata, cum și ori-ce informații mai de-aproape, să fac numai la dșoara Therese Lang în Braunschweig (Germania) Hennebergstrasse 6.

La ori-ce scrisoare să dă răspuns imediat.

1—2

Prăvălie nouă!

Avem onoare a anunța onoratului public din Orăștie și jur, că am deschis o

PRĂVĂLIE

cu articli de modă pentru dame și domni, în Orăștie, Piața Nr. 2 (în fostul local alui Gustav Zobel) arangiată conform recerînțelor de azi.

Cîștigîndu-ne praxa în orașe mari, sunsem în plăcută poziție de a promite onoratului public, că ne vom da silința să corăspundem tuturor recerînțelor unor buni și solizi comercianți.

Rugîndu-ne pentru sprijinul onor public, semnăm

cu toată stima!

OPREAN și JUDOVITS.

La ciobanul român!

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că mi-am deschis în Orăștie, în strada Tîrgului Nr. 7 (în casele hotelului »COROANA«) o

prăvălie de pielărie

cu totul modernă și bogat asortată, corăspunzînd deplin cerințelor timpului.

În urma praxei mele cîștigată prin serviciul de 12 ani în branșa asta, cum și în virtutea legăturilor mele cu firme mari și cu fabrici de rangul prim din țară și din străinătate, — mă aflu în acea poziție plăcută, că pot să servesc onoratului public totdeauna cu articli de pielărie de cea mai bună calitate, și pe lingă prețurile cele mai favorabile, putînd să cîștig deplina mulțumire a on. clientele.

Recomandînd prăvălia mea de piele în atențiunea onoratului public și cerîndu-i binevoitorul sprijin, — semnez

cu toată stima

9—12

Artemiu R. Brassai.

RUDOLF G. BRASSAI

PREGĂTEȘTE MOBILE LUXOASE
ȘI ARANGEAMENTE DE ODĂ!

LUCRURI DE EDIFICII ȘI
ARANEAMENTE DE PRĂ-
VĂLII ȘI FARMACII!

TÎMPLAR
DE LUCRURI
ARTISTICE

ORĂȘTIE

STRADA SPITALULUI MILITAR

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stîrpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe cînd altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii toamna și iarna întreagă, până la deplina dezvoltare a primăverii, suferă mai mult de mîncărimea păduchilor, prin care mîncărime sunt reținuți porcii și vitele în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încît în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea, fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fileri.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueuri. Cine voește a-și prepara rum și liqueuri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil.

Thea foarte ieftină și bună. 1 pachet 20 fil.

Syrup de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zachar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Toate acestea să capătă la

CORNEL DEMETER, apotecar în Orăștie. (Szászváros)
lingă bisericile evang. reformate.

Editor și redactor responsabil: Savu Roman.

1627/906 végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a puji kir. törvényesék 1906. évi Sp. I. 788/3 számú végzése következtében Dr. Jenciu Tamás ügyvéd által képviselt Redoj Dan és társainak javára Jonász János és társ. vulkáni lakosok ellen 163 kor. s jár. erejéig 1906. évi okt. 24-én foganatosított biztosítási végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 780 kor. becsült következő ingóságok, n.m.:

disznók, épületek és szarvasmarhák stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az puji kir. járás-bíróság 1906. évi V. 1592/2 számú végzése folytán 163 kor. tökekövetelés ennek 190. évi hó napjától járó % kamatai, 1/3% váltó-díj és eddig összesen 277 kor. bíróság már megállapított költségek erejéig, vulkánban alperesek házában leendő megtartására 1896. évi december hó 23-ik napjának dél után fél 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly meg-jegyzéssel hivatnak meg, hogy az

értelt ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107 és 108 §-ai értelmében kész-pénzfizetés mellett, a legtöbbet igényelőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz 102 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt, Pujon, 1906. évi november hó 26-án.

Bánffy
kir. bir. végreható.

„Tipografia Nouă“, in Orăștie